

Generaal Louis Botha. †

Botha's doodsbericht komt wel plotseling als een donderslag uit den helderen hemel. Van een ernstige ziekte had men niet gehoord. Hij was ongesteld, maar er werd geruststellend bijgevoegd, dat het niet zoo erg was. Hij keerde kalm huiswaarts. De zeereis deed hem goed; en zijn vrienden, die hem te Kaapstad opwachten, maakten hem een compliment, omdat hij er zoo frisch uitzag.

Hij begon dan ook weer aan zijn gewone taak. Als minister-president der Zuid-Afrikaansche regeering was er werk volop, en toen het groote, jaarlijksche congres der Zuid-Afrikaansche partij werd gehouden, was Botha present.

Doch de dood kwam als een dief in den nacht. En dezelfde man, die pas had gezegd: „Zuid-Afrika gaat een schitterende toekomst tegemoet,” heeft slechts het uchtendgloren van den nieuwen dag mogen aanschouwen.

Botha stond bekend als een man van een sterke constitutie. Men verwachtte, dat hij, zonder onvoorziene omstandigheden, de tachtig wel zou halen, maar hij heeft de zeven en vijftig nog niet gehaald — zoo weinig kunnen wij staat maken op lichamelijke kracht!

Een trotsch oorlogsschip, met den Engelschen wimpel in top, klieft de golven. Dit schip heet „Botha” — o, daar is veel gebeurd, sinds Louis Botha als kommandant-generaal der Transvaalsche paarde-kommando's zijn machtigen strijd streed voor vrijheid en recht!

Botha werd in Natal geboren, onder de Engelsche vlag, maar het oude Voortrekkersbloed bruisde door zijn aderen, en zich in de Transvaal vestigend, arbeidde hij krachtig mede aan den bloei der nieuwe republiek.

Toch miste hij het karakter, dat Paul Kruger kenmerkte. Hij was plooibaarder, leniger, smijder. Hij behoorde tot de partij van Joubert, en hoopte op Englands ridderlijkheid, waar Kruger schamper de schouders ophaalde.

Botha werd in den Volksraad gekozen, en zijn beminnelijke manieren, gevoegd bij die aangeboren welsprekendheid, welke zoovele Afrikaners eigen is, verwierf hem vele vrienden. Hij vertegenwoordigde de oppositie. Een samengaan met Engeland lokte hem aan. En hij ijverde voor de Engelsche taal naast de Nederlandsche.

Doch toen de groote Boerenoorlog uitbrak, wist hij zijn plaats. Het bloed sprak; het nationale bewustzijn doortilde zijn innerlijkst wezen, en snel opgeklommen tot kommandant-generaal, toonde hij, welk een bekwaam veldheer er stak in dezen eenvoudigen boerenzoon!

De dagen van de Tugela zullen onvergetelijk blijven; Colenso en Spionkop zijn met gouden letteren vastgenageld in de Afrikaansche geschiedenis. Zijn naam was op aller lippen; hij was de ridder zonder vrees of blaam; het was de strijder voor vrijheid en recht!

Groote dagen waren het — vol roem en eer. En toen de Boerenrepublieken werden overstroomd door de legers van den vijand, toen de Boeren tegen een twintig- en veertigvoudige overmacht moesten optornen, en Louis Botha met het overschot zijner kommando's wegtrok naar de onherbergzame oorden van het Boschveld, om daar de vlag der vrijheid te laten wapperen, was hij nóg grooter. Want niet in den voorspoed maar in den tegenspoed openbaart zich de ware held.

Onoverwonnen trad Botha uit het strijdperk. Niet het zwaard des vijands, maar de honger, de ellende van het arme, lijdende volk noopte de Boeren aan den strijd een einde te maken.

Wat baat het ons, dat wij op het oorlogspad blijven, zeide Botha: als ons volk te gronde gaat?

Hij was voor den vrede, voor de onderwerping. Er was waarlijk geen andere weg. De stoere helden bogen het hoofd, en Koos de la Rey, de leeuw der Magaliesbergen, sprak, toen hem twijfelmoedig werd gevraagd, of dit dan het einde moest zijn van zooveel bitter lijden en sterk

roepen tot God, deze gedenkwaardige woorden: „Gij spreekt van geloof — wat is geloof? Dit is het geloof, dat ik zeg: Heere, Uw wil, niet mijn wil geschiede!”

Zoo werd de vrede van Vereeniging geteekend, en bij dit alles ging Louis Botha vrij uit, als een man zonder vlek of blaam!

Koos de la Rey is in het begin van den wereldoorlog vermoord; er is beweerd, dat hij als een martelaar is gevallen, omdat hij houw en trouw bleef aan de oude Boerenpartij, en geen strijd wilde tegen Duitschland.

Botha echter bleef leven. Hij maakte zijn zwaai. Te Londen werd hij gevierd als een der trouwste bondgenooten, en in Duitsch Zuid-West-Afrika behaalde hij zijn goedkoopje lauweren.

Moeten we 't nog zeggen, dat Christiaan de Wet en niet Louis Botha onze man is? Dat we nog treuren om den dood van den edelen Fourie en van den godvreezenden Beijers? En dat onze sympathie behoort aan den stoeren Hertzog, die voor zijn ministerszetel bedankte, omdat hij de lijn, door Botha getrokken, niet wilde volgen?

Botha ligt op de zwarte baar, en als wij aan de dooden denken, dan willen wij ons het liefste hun groote momenten herinneren, hun voortreffelijke daden, hun arbeid en hun toewijding, terwijl wij de inzinking hunner idealen, het platvloersche, waartoe zij daalden, willen verklaren uit de omstandigheden, uit hun karakter, uit den verkeerden kijk, dien ze op de dingen hadden.

Botha is geen verrader geworden. We willen gaarne aannemen, dat hij het goede voor zijn land heeft gezocht. Maar de held, dien wij liefhadden, ging onder, en er bleef niets over dan een alledaagsch diplomaat, een vazal der Engelsche regeering, plooibaar en kneedbaar, zonder fierheid; een man, bedwelmtd door de Engelsche grootheid, die in Zuid-Afrika's zware uren zijn oude strijdmakkers jammerlijk heeft verloochend.

Botha was niet de sterke geest in het ministerie. Smuts stond achter hem, en dat verklaart veel.

Botha miste ruggegraat. Hij gleed weg in het Engelsche zog. Hij was als de wilg, heen en weer bewogen door de winden: een contrast met de sterke Afrikaansche eiken, waarop, naast God, onze hoop gevestigd blijft voor de toekomst van het Hollandsch-Afrikaansche volk.

Botha's naam zal klinken als een lied, waaraan de dissonanten niet ontbreken. Maar het beste en het edelste in hem heeft toch gesproken, toen hij den moed nam, om te protesteeren tegen den geweldvrede van Parijs. Hij pleitte voor vergeving, voor verzoening. En als straks zijn graf wordt gedolven in den Afrikaanschen grond, dien hij liefhad, dan willen wij zijn vermaning ter harte nemen en een weemoedigen groet brengen aan de nagedachtenis van den held der Tugela.

L. P.

UIT MIJN JONGEN TIJD.

GEDENK.

Gedenk, o mensch, gij zijt het leem;
U schiep de hand des Pottenbakkers
Ten aanzijn uit de klei Zijns akkers.
Is 'tonrecht wat hij geef of neem?

Gedenk, o mensch, der eeuwen God
Zoekt u, het kind des tijds; de Almachte
Is 't niet te veel, dat Hij niet wachte:
Maar wee den mensch, die met Hem spot.

Gedenk, o mensch, wie ge ook moogt zijn,
Een zondaar zijt ge, gansch verdorven.
Uw heil is Christus, die gestorven,
Herleefd, u toeroept: Wees de mijn.

Gedenk, o mensch, en twijfel niet:
U wacht een eeuwig, heerlijk leven,
Zoo ge op dat roepen acht wilt geven.
Dus, eer de toorn ontbrandt, ontvlied.

A. J. H.